

﴿وَاتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾

چۆنیتی عومره و حج کردن

ههنگاو به ههنگاو

به ئاسان ترین شیوة

به پیی سوننهتی پیغه مبهەر صلی اللہ علیہ وسلم

ناماده کردنی :

مامؤستا محمد عبد الرحمن کتاری

(بکالوریوس فسی العلوم الشرعیه والدراسات الإسلامیه / جامعة دهوک)

کوبلاوکر لوه کلنر

مالپهری به ههشت

www.ba8.org

✉ islam_kurd_ba8@yahoo.com

07701517378

عیراقه - کوردستان - که لار

هه میشه له گه لمان بن بو به ره هه م نو هه

کتیبی ژماره ﴿٩٢﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

١ — ڪه نه مال دهرده چيت نه م زيكره ده خوڻيٽ :
(بِسْمِ اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ) .

٢ — وه نه م زيكره ده خوڻيٽ نه کاتي خوا حافيزي ڪردن نه ڪه سوڪار :

(أَسْتَوْدِعُكَ اللّٰهَ الَّذِي لَا تَضِيعُ وِدَاعُهُ) .

٣ — وه نه م زيكره ده خوڻيٽ دواي سه رڪه وتنه ناو سه ياره و ته ياره :

(بِسْمِ اللّٰهِ ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ ، ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ، وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾ ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ ، اللّٰهُ أَكْبَرُ ، اللّٰهُ أَكْبَرُ ، اللّٰهُ أَكْبَرُ ، سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ) .

٤ — پاشان نه م زيكره ده خوڻيٽ بو سه فهر ڪردن :

(اللّٰهُ أَكْبَرُ ، اللّٰهُ أَكْبَرُ ، اللّٰهُ أَكْبَرُ) ، : ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ، وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾ ، اللّٰهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرِّ وَالتَّقْوَى ، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى ، اللّٰهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرِنَا هَذَا ، وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ ، أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ ، اللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ ، وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ ، وَسَوْءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ " .

ڪاره ڪاني کاتي ئي حرام ڪردن :

*** پيش ئي حرام ڪردن جي ده ڪه يت :**

نه گهر گه يشتنه (ذو الحليفة) نه و نه م ڪارانهي خواره وه نه نجام بده ، [به لام نه وانهي ڪه به ته ياره سه فهر ده ڪن نه و هره ره ته ياره خانه وه نه نجامي ده دن] .

١ - سوننه ته پيش ئي حرام ڪردن خوت بشويت .

٢ - سوننه ته بو ثياوان بوني خوش نه لاشه تيان بدقن ، وه بو نافرته تان ڪريم وروني به سود نه لاشه تيان بدقن ، وه نايٽ

جلي نه به تر ڪراو بو ئي حرام بوني لي بدريت .

٣ - دواي نه وه جلي ئي حرام له بهر ده ڪه يت ، بو پياوان دوو پارچه ي سپي به به ڪه ميان ده وترت (رداء) ڪه ده دريت به سه ره ردو و شان و سڪ و پشتدا تا ناوڪ ، وه نه وه ي تريان پي ي ده وترت ئي زار ڪه له ناوڪه وه تا نه زتوي پي داده پو شيت ، به لام نافرته تان جلي ڪي داپوشراو له بهر ده ڪن ڪه هه موو لاشه تيان داپوشيت جگه له هه ردو له پ و رومه تيان نه بيت . ﴿وه سوننه ت وايه له (ذو الحليفة) دوو رڪعات نوٽر بڪه يه ت چونڪه شوٽي ڪي موباره ڪه﴾ .

*** ئي حرام ڪردن :**

وه له دواي نه مانه روو له قيبله ده ڪه يت و به پيوه ده لئيت : (لبيك اللهم عمرةً) .

به لام نه وانهي ڪه به ته ياره سه فهر ده ڪن ڪه نزيڪي (ميقات) بوونه وه ئي حرام ده ڪن .

- ۶ - ئەنجا دواى ئەوه دەلیت : (لبیک اللہم لبیک ، لبیک لا شریک لک لبیک ، إنَّ الحمدَ والنعمۃَ لک والملك ، لا شریک لک) ، وه سوننه ته به دهنگی زۆر بهرز ئەم زیکره بلیتته وه .
- ۷ - بهردهوام ئەم زیکره دهلیت تا مالهکانی مهکه دیته پیش چاوت ، ئەنجا واز دهینیت لهم زیکره و ، ئەم کارانهی خوارهوه ئەنجام ده دیت :

*** پیش چونه ناو مهکه وه :**

سوننه ته تیش ضونه ناو مهکه وه خوت بشویت نة طەر بۆت کرا ، وه سوننه ته به رۆذ بضیتة ناو مهکه وه ، وه ضاکتر وایه لة سەروی مهکه وه بضنه ذورقه وه .

دواى چونه ناو مزگه وته وه چی دهکهیت ؟

- ۱ - به قاجی راسته وه ده پۆیته ژوره وه ، ئەنجا بلی : (بسم الله ، والصلاة والسلام على رسول الله ، اللهم افتح لي أبواب رحمتك) .
- ۲ - ئەنجا به کسه ر بۆ بۆ لای **بهرده رهشکه (الحجر الأسود)** ، وه رووی تیده کهیت و دهلیت : (بسم الله ، الله أكبر) .
- ۳ - ئەنجا ئەگەر بۆت کرا دهست دهینیت به بهرده کهدا و به دهیمش ماچی دهکهیت و سوجهی له سه ر ده بهیت .

وه ئەگەر بۆت نه کرا ماچی بکهیت ئەوا دهست دهینیت به بهرده کهدا و ئەنجا ماچی دهستت دهکهیت .
وه ئەگەر ئەمهشت بۆ نه کرا ئەوا به دهستی راستت له دوره وه روو بکه له **بهرده رهشکه** و ئیشاره تی بۆ بکه و بلی (الله أكبر) و هیچی ترمه که .

وه له هه موو سورانه وه یکدا ئەمه دووباره دهکهیت وه ، به لام نابیت ئازاری خه لک به دیت .

- ۴ - ئەنجا پۆشاکى سه ره وه ی ناوکت دهکهیت وه و ناوه راسته که ی دهخه یته ژیر بالی راست و بۆ ئەوه ی شانى راستت به ده ره وه بیئت ، وه هه ردوو سه ری پۆشاکه که ده دهیت به سه ر شانى چه پته وه .

۵ - نة نجا لة ناستی بهرده رهشکه و لة سەرخه ته رهشه که وه دهست دهکهیت به تەواف کردن به دەوری کتعبه دا و کتعبه دهخه یته لای ضه تته وه .

- ۶ - وه که گه یشتیه روکنی یه مانى دهستت بهینه به سه ریدا و به لام نابیت ماچی بکهیت ، وه ئەگەر بۆت نه کرا دهستت بهینی به سه ریدا ئەوا ئازاری که س مه ده و نابیت به دهستیش ئیشاره تی بۆ بکهیت چونکه بیدعه یه .
- ۷ - وه سوننه ته له نیوان روکنی یه مانى و بهرده رهشه کهدا ئەم زیکره بلیت : ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ .

وه دروسته سینگ و رومه تت به و لا دیواره دا بلکینیت که له نیوان ده رگای که عبه و بهرده رهشه کهدا هه یه ، و دوعای خیریش زۆر بکه .

- ۸ - وه سوننه ته له سى ته وافی یه که مدا توژیک به خیرایی و به په له بسورپته وه .

وه سوننه ته دست نويژت هه بيٽ بؤ ته وافي ڪردن ، وه له کاتي ته وافي ڪردندا هر دوعا يهڪ يان هر زيڪريڪ بڪه يت
 ٽهوا دروسته و دروسته قورنائيش بخويٽيت .

وه كه ته وافي حه و ته مت ته و او ڪرد ٽهوا ماچي به رده كه مه كه و ده ستيشي بؤ دريژ مه كه چونكه بيدعه يه .
 ٽهجا دواي ته و او بووني ته وافي حه و ته م شاني راستت داپوشه و يه ڪسهر بپؤ بؤ لاي (مه قامي ئيبراهيم) و
 ٽه م ٽا يه ته بخويٽه ره وه :
 ﴿وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلِّئًا﴾ .

ٽهجا له پشت (مه قامي ئيبراهيم) وه دوو ركعات نويژي سوننه ت ده كه يت ، وه سوننه ته له ركعاتي
 يه كه مدا سوره تي ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ (١) لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ (٢) وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (٣) وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ
 (٤) وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (٥) لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ (٦)﴾
 وه له ركعاتي دوو مدا سوره تي ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ...﴾ بخويٽيت .

ٽهجا ده چي ته خواره وه بؤ لاي ٽاوي زه مزه م و لئوي ده خويته وه و هه نديڪيش بڪه به سهر سهر تدا .
 دواي ٽه مه بگه پيره وه بؤ لاي **به رده ره شه كه** و ٽه گهر توانيٽ ده ست ي پيدا ده هيٽيت و ماچي ده كه يت ، وه
 ٽه گهر ئي زدهام بوو ٽهوا ده چي ته سهر خه ته ره شه كه و به رام بهر به رده كه ده ست به رز ده كه يته وه و ئيشاره تي بؤ
 ده كه يت و ده لئيت (بسم الله ، الله اڪبر) .

*** سه عي نيوان سه فا و مهروه :**

١ - ٽهجا له ده رگاي سه فا وه ده رپويت به ره و ڪيوي سه فا ، وه كه نزيڪ بو يته وه ٽه م ٽا يه ته بخويٽه ره وه :
 ﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ
 اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ .
 ٽهجا بلئي : (نبدأ بما بدأ الله به) .

٢ - ٽهجا ده چي ته سهر ڪيوي سه فا و رپو له كه عبه ده كه يت و ده لئيت: (الله اڪبر ، الله اڪبر ، الله اڪبر) ،
 ٽهجا سي جار ٽه م زيڪره ده لئيت :

(لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، له المُلْكُ وله الحمد ، يحيي ويميت ، وهو على كل شيء
 قدير ، لا إله إلا الله وحده ، أنجز وعده ، ونصر عبده ، وهزم الأحزاب وحده).

وه سوننه ته له نيوان ٽه م زيڪرانه دا دوعاي خير بڪه يت .

٣ - ٽهجا شوڙ ده بيته وه له سه فا وه به ره و ڪيوي مهروه .

٤ - وه له ٽاستي به يداخه سه وزه كه دا به خيرايي و به په له بپؤ ٽا ٽاستي ٽه و به يداخه سه وزه كه ي تر .

٥ - ٽهجا له سهر خو و به رپي ڪردن به سهر مهروه دا سهر كه وه .

٦ - ٽهجا له سهر ڪيوي مهروه دا رپو له كه عبه بڪه و ٽه و زيڪرانه بخويٽه كه له سهر ڪيوي سه فا دا خويٽد

وه سوننه ته له نيوان سه فا و مهروه دا ٽه م زيڪره بلئيت :

(رب اغفر وارحم ، إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ) .

*** سه ر تاشین یان کورت کردنه وهی :**

دوای تهواو بوونی سهعی نیوان سهفا و مهروه ، ئهجا سهرت بتاشه یان کورتی کهروهه (سهرتاشین باشتره له کورت کردنه وهی).

پاشان عومره کهت تهواو ده بیئت و ئیحرامه کهت تهواو ده بیئت و هموو شته حه رام بووه کانت له سه ر حه لال ده بیئت .

ئهجا چاوه پوانی هاتنی پۆژی (٨ / مانگی حاجی یان) بکه واته پۆژیک پیش پۆژی عه ره فه ، چونکه حه جی ئیوه له پۆژی (٨ / مانگی حاجی یان) هوه ده ست پی ده کات به م شیوازه ی خواره وه :

*** کاره کانی پۆژی یه که می حج (٨ / ذو الحجة) :**

ئیحرام کردن بو حج :

١ - له شوینی خۆته وه له ناو مه که دا ئیحرام ده به ستیت بو حج به و شیوه یه ی که له سه ره تا وه باس کرا ، واته : خۆت ده شویت و پیاوان بو نی خوش له لاشه یان ده دن و دوایی دوو پارچه قوماشه که ی ئیحرام له بهر ده کهیت ، وه نی یه تی حج له دلدا ده هینیت و به دهنگی به رزیش ده لئیت : (لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ حَجًّا).

دوای ئه وه ده لئیت : (اللَّهُمَّ هَذِهِ حَجَّةٌ لَا رِيَاءَ فِيهَا وَلَا سُمْعَةً) .

٢ - دوای ئه وه ده که ویته ری بو (مینا) ، وه بهردهوام به دهنگی بهرز تهلبیه ده کهیت : (لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمَلِكُ ، لَا شَرِيكَ لَكَ) .

وه بهردهوام - به گویره ی توانا - تهلبیه ده کهیت تا وه کو پۆژی جهژن تا کاتی په می کردن ، ئه و کاته تهلبیه کردن تهواو ده بیئت .

له (مینا) نوپژی : (نیوه پۆ و عه سر و مه غریب و عیشا و به یانی) ده کهیت و شه ویش له وی ده مینیته وه ، وه نوپژه چواری به کان کورت (قهصر) ده که یته وه بو دوو رکعات ، به لام کۆکردنه وه (جهمع) نی یه لیژه دا و ده بیئت هه ر نوپژیک له کاتی خۆیدا بکریت .

﴿کورتیه ی کاره کانی پۆژه کانی تری حج﴾

*** کاره کانی پۆژی دوویه می حج : پۆژی عه ره فه (٩ / ذو الحجة) :**

وهستان له عه ره فه تا خۆر ئاوابوون .

[بو زانینی چۆنئیتی ئه نجام دانی کاره کانی پۆژی عه ره فه به ووردی و به روونی ئه وا کتیبی (حج و عومره) بخوینه وه لاپه ره (٥٢) تا لاپه ره (٥٥)] .

ئهجا دوای خۆر ئاوابوون ده که ویته ری بو (موزده لیفه) ، وه له (موزده لیفه) دا هه ردوو نوپژی مه غریب و عیشا به (جهمع و قهصر) له کاتی عیشادا ده کهیت ، ئهجا ده خه ویت تا وه کو به یانی و پاشان هه لده سیت بو ئه نجام دانی نوپژی به یانی له کاتی خۆیدا هه ر له (موزده لیفه) دا ، [پروانه لاپه ره (٥٥) تا (٥٦)] .

دوای نویژی به یانی ئەگەر توانیت دهچیت بۆ (المشعر الحرام) و له وی پوو له قیبله دهکهیت و (الحمد لله ، الله أكبر ، لا إله إلا الله) دهلیت و دوعا و زیکی خوا دهکهیت تاوهکو دهوروبه پووناك دهبیتهوه ، [پروانه لاپه ره (٥٦)] .

ئەنجا دوای ئەوه دهگه پڕیتهوه بۆ (مینا) به تەلبیه کردنهوه .

*** کارهکانی رۆژی سێیهی حج رۆژی جهژن (١٠ / ذو الحجّة) :**

- ١ - ئەنجا که گه یشتیته (مینا) پڕیگی ناوه پاست دهگریته بهر بۆ سهه حهوزی (الحجره الکبری = حجره العقبه) بۆ بهرد هاویشتن بۆ ناو حهوزی (حجره العقبه) ، دوای ئەمه پۆشاکێ ئیحرام لاده بهیت و ههموو شته حهرام کراوهکانی کاتی ئیحرامت بۆ حهلال دهبیته نهها (جیماع) نه بیته ، [پروانه لاپه ره (٥٨) تا لاپه ره (٦٠)] .
 - ٢ - سهه برینی حهوانیک له (مینا) یان له (مهککه) دا ، [پروانه لاپه ره (٦١) تا لاپه ره (٦٣)] .
 - ٣ - سهه تاشین یان قز کورت کردنهوه ، [پروانه لاپه ره (٦٣)] .
 - ٤ - تهوافی گه پانهوه به دهوری که عبه دا (طواف الإفاضه) .
- به لام له تهوافه دا به جلهکانی خۆتهوه تهواف دهکهیت و شانی پاستت ده رناخهیت ، [پروانه لاپه ره (٦٣) تاوهکو لاپه ره (٦٥)] .

٥ - سهعی نیوان صهفا و مهروه ، [پروانه لاپه ره (٥ - ٦) ئەم نامیلکهیه] .

*** کارهکانی رۆژی چوارهمی حج (١١ / ذو الحجّة) :**

- ئەنجا دهگه پڕیتهوه بۆ (مینا) و سێ شهو و سێ رۆژ له (مینا) ده مینیتتهوه و ههموو پۆژیک (دوای نیوه پوان) ئەم کارانه ئەنجام دهدهیت :
- ١ - بهرد هاویشتن بۆ ناو حهوزی یهکهم (رمی الحجره الأولى) ، ئەنجا پوو له قیبله دهکهیت و دوعا دهکهیت ، [پروانه لاپه ره (٦٦)] .
 - ٢ - بهرد هاویشتن بۆ ناو حهوزی دووهم (رمی الحجره الثانية) ، ئەنجا پوو له قیبله دهکهیت و دوعا دهکهیت ، [پروانه لاپه ره (٦٧)] .
 - ٣ - بهرد هاویشتن بۆ ناو حهوزی (حجره العقبه) ، وه دوای ئەوه هیچ پاناوه ستیت و یه کسهه دهگه پڕیتهوه بۆ (مینا) .
- * کارهکانی رۆژانی پینجهم و شه شهمی حج (١٢ - ١٣ / ذو الحجّة) :**

وهك پۆژی چوارهم دهکهیت (واته : بهرد هاویشتن بۆ ناو ههه سێ حهوزهکه) .

وه دروستیشه تهنها دوو پۆژ له (مینا) بمینیتتهوه بۆ پهمی کردن و دوایی بگه پڕیتهوه بۆ مهککه ، به لام مانه وهی شهو و پۆژی سێ یهه سوننه ته و چاک تره .

وه دروسته ئەو شهوانهی که له مینا ده مینیتتهوه سهردانی مائیخوا (المسجد الحرام) بکهیت بۆ ئەنجام دانی (تهوافی سه ره به خو) ، [پروانه لاپه ره (٦٨)] .

ئەنجا دوای تهواو بوونی پۆزهکانی مانه وه ته له (مینا) واجباتی حج تهواو ده بیته و دهگه پڕیتهوه بۆ (مهککه) و له وی ده مینیتتهوه ، وه ههولّ بده ئەو ماوهیه له مزگه وتی (المسجد الحرام) دا بمینیتتهوه بۆ نویژ و تهواف و زیکو و دوعا و قورئان خویندن ...

ئەنجا ده بیته پێش ئەوهی مهککه به جیبلیت تهوافی مائاواپی بکهیت (طواف الوداع) .

۵ - وه سوننه ته سهردانی گورستانی (به قیغ) و گورستانی (شه هیده کانی ئوحد) بکهیت ، وه ئه م زیکر و دوعایه بلی: (السلامُ علیکم أهل الدیار من المؤمنین والمسلمین ، وانا إن شاء الله بکم للاحقون ، نسألُ الله لنا ولكم العافیة) .

وه سوننهت نییه بچیت بو مزگه و ته کانی تری مه ککه و مه دینه و دهورو بهریان جگه له مزگه وتی (قُباء) نه بیّت ، جا وریا بن له بیدعه و به پیی سوننهت رهفتار بکهن !!!

چهند بیرخستنه وهیهک :

- ۱ - زیاتر مه شغول بن به عیبادهت و خواپه رستی یه وه نهک گه ران و خهوتن ...
 - ۲ - له دوعای خیر بی به شمان نه کهن .
 - ۳ - تا پیّتان ده کریت قورئان و کتیبی شه رعی بو موسلمانان بهینن .
 - ۴ - ئاگادار بن پاداشتی (حج و عومره) که تان به تال نه که نه وه به تاوان کردن .
 - ۵ - دوی گه پانه وه باسی سووده کانی ئه و سه فهره موباره که بکهن بو موسلمانان .
- تَقَبَّلَ اللهُ مِنَّا وَمِنْكُمْ
وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتِهِ

=====

مالیه پنه به شه شه

www.ba8.org

له دوعای خیر بی به شمان مه کهن